

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

142. An qui pollutionem habuit cum puero nondum doli capaci, vel cum
fœmina dormiente, vel cum bestia circa concubitum, teneatur in
confessione præter, pollutionem has circumstantias explicare? Et ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76393](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76393)

§. 1. Affirmatiue respondet Cutellius in *Addit. ad Pract. 4. Mancini dub. 138.* vbi sic ait: Si quis peccatum molliciti cum tertia persona consummatum committat, an circumstantiam tertiae personae fateri teneatur?

2. Respondet negatiue Reginald. cum talis circumstantia distinctam speciem à peccato molliciti non constituat, nisi forte illam tertiam personam ad hoc minime paratam induxerit, quia tunc rursus spirituales proximi in tali specie peccati, cuius ipse causa fuit, fateri tenentur, Reginald. *lib. 22. n. 49. vers. memorata igitur*, verum quia hoc peccatum molliciti cum tertia persona, ac cum contactu eiusdem consummatum, hanc circumstantiam speciem mutare putat, ac proinde in confessione voti peccatum carnis cum puero extra vas consummatum explicari debere. Ita Cutellius. Sed ego in tali casu licet cum ipso putem circumstantiam tertiae personae, cum qua fuit consummata pollutio esse in confessione explicandam, quod ipse Reginaldus etiam fatetur, existimo tamen optimè Reginaldum opinatum esse mollicitem cum tertia persona consummatam non esse alterius speciei; quia vt ex Nauarro obseruat Filiucius *tom. 2. tractat. 36. cap. 8. n. 153.* licet mollicitis maius peccatum sit, quando cum alterius opera contingit, propter participationem alterius peccati, non tamen ob id fit alterius speciei, nisi copula sodomitica, aut fornicaria accedat; sed de hac quaestione inferius iterum redibit sermo.

RESOL. CXLII.

An qui pollutionem habuit cum puero nondum doli capaci, vel cum femina dormiente, vel cum bestia circa concubium, teneatur in confessione praeter pollutionem has circumstantias explicare?
Et doctrina huius Resol. subtilis est, & curiosa. Ex part. 7. tract. 1. 2. & Misc. 3. Resol. 15. aliàs 13.

§. 1. Communiter respondent affirmatiue, licet contrarium ex sententia Caietani in 2. 2. *quest. 154. art. 11.* dicendum videatur; sed quia hanc difficultatem, doctè, vt semper solet, explicat Pater Dicastillus de *iust. lib. 1. disp. 3. dub. 18. num. 282.* & sequent. idem eius verba hic per extensum apponam; sic itaque asserit: Cum vitium molliciti venere constituitur ex voluntaria pollutione absque concubitu quocumque, nulla apparet differentia formalis (inquit Caietanus) quae distinguat hanc speciem. Sive enim sit procurata extrinseco adminiculo proprio, vel alieno per quodcumque coniunctum, vel separatum instrumentum, dummodo absit concubitus: siue sit procurata per solum interiore actum politiuè, vel negatiue; nulla efficitur diuersitas specifica, quoniam haec omnia materialiter, vel per accidens se habent ad voluntariam seminationem absque concubitu. Grauius tamen peccatum est cum concubitu (etiam absque vlla alioqui concupiscentia alieni, aut sibi ratione coniugij non debiti corporis) adminiculo sit, ratione societatis in peccato alterius. Atque hoc intellige loquendo de tali specie peccati secundum se. Quoniam loquendo de eodem peccato, vt subordinatur morosae delectationi, aut desiderio adulterij, recipit etiam adulterij deformitatem, & vt subordinatur morosae delectationi, aut desiderio incestus, admittit deformitatem incestus; & sic de aliis. Haec est doctrina Caietani, quam aliqui Recentiores approbant.

2. Probabilis videtur esse circumstantias specie diuersas, si quis pollutionem procurat propriis tactibus, quam si procurat tactibus alienis, & inter alie-

nos diuersam esse speciem, si procurat tactibus feminae, quam viri; non enim solum est maior grauitas, aut duplex ratio peccati tum proprii, tum alterius; sed etiam malitia distinctae speciei. Quod mihi persuadeo, Primò, quia tactus impudici habitus cum femina iuxta communem sententiam, sunt quasi inchoata copula, & prauius actus ex se ordinati ad illam, etiam si ex intentione operantis ad id non ordinentur, vt in superioribus vidimus. Quod non habent tactus, qui solum habentur ab ipso se pollente sine adminiculo alterius. Item (vt dicemus postea) accessus ad feminam in vase praeposito non est proprie species Sodomiae; sed tantum accessus viri ad virum (teste eodem Caietano *supra*) est deformitas contra rectam rationem non seruando in copula carnali debitum sexum, ac proinde, nec debitum vas, seu instrumentum. In congressu tamen viri cum femina praeposita libidine solum est peccatum, aut deformitas contra naturam in non seruando debitum instrumentum, non vero in non seruando debitum sexum. Cum ergo in tactibus habitus cum viro sit deordinatio indebiti sexus non correlatiui; quae deordinatio non reperitur in tactibus cum femina; eadem ratione, atque in praeposita libidine diuersificat species, etiam in tactibus diuersificabit. Confirmatur, quia non minus indebitum est naturae, & generationi dissonum praepositorum vas feminae, quam praepositorum vas viri, & nihilominus manente vtrobique ratione indebiti, & dissoni, putat Caietanus & Recentiores diuersificari specie vtumque congressum, propterea quod in vno sit feminae cum viro, in altero viri cum viro; sed eadem ratione non minus indebiti, & dissoni naturae & generationi sunt tactus causantes pollutionem adminiculo feminae, quam tactus causantes pollutionem adminiculo viri. Ergo diuersificabuntur specie, propterea quod vnus sit, viri cum femina, & alter viri cum viro. Itaque, quamuis non improbabilem putem sententiam Caietani, multò probabiliorem puto oppositam, quod attinet ad tactus.

3. In ordine autem ad confessionem, diuerso modo, in aliquibus philosophandum est iuxta vtamque sententiam, maxime si sequamur probabilem aliam sententiam, quod scilicet circumstantiae aggrauantes intra eandem speciem non sint necessario explicandae in confessione. Iuxta sententiam ergo Caietani, & hanc, quotiescumque quis habuit pollutionem, siue per seipsum sine adminiculo alterius, tactibus, vel imaginatione tantum excitatus; & qui eam habuit cum adminiculo quidem alterius; siue peccato tamen illius, vt, si illam habuisset tactu alterius dormientis, & nihil sentientis, aut pueri doli nondum capaci, & quod caput est, tactu bestiae circa concubium, seu congressum, non videtur teneri in confessione dicere aliquid aliud, nisi quod habuerit pollutionem voluntariam; quod sanè mihi durissimum apparet. Sed tota haec durities videtur inferri ex supradictis sententiis. Nam si ex vno capite circumstantiae non mutant speciem, aut augent numerum peccatorum, non sunt necessarid explicandae, ex alio autem capite pollutiones absque concubitu quocumque non habent differentiam formalem quae distinguat speciem, siue sit procurata extrinseco adminiculo proprio, vel alieno per quodcumque coniunctum, vel separatum instrumentum, dummodo absit concubitus, &c. vt dixi; sequitur, ea omnia non esse explicanda in confessione, cum speciem non mutant. In nostra vero sententia omnino explicandae sunt, cum mutant speciem, vt dictum est. Ergo, &c. Et haec omnia docet Dicastillus loco citato.

NON
ON
II
III

4. Igitur ex supradictis apparet, secundum Caietan. pollutentem se, & tangentem puerum, nondum doli capacem, vel verenda alicuius bestiae, non teneri has circumstantias in confessione explicare, quia haec pollutiones inter se non differunt specie, sed qui tenent mutare speciem, affirmatiue sententiae adherent. Nota tamen sententiam Caietani quam probabilem putat Dicastillus, *ut supra*, visum est; tenere etiam P. Azorium, & nouissimè me citato Ioannem Caramuelem *in Comment. ad Regulam D. Bened. disputat. 66. num. 983.* sed in praxi puto non esse dicendum à contraria sententia tanquam probabiliori & tutiori.

Pro hoc me citato sup. in Resol. 133 §. ult. & signanter in aliis §§. eius not.

RESOL. CXLIII.

An si quis cum Virgine copulam sodomiticam habuerit, teneatur in confessione explicare circumstantiam virginitatis?

Et cursum docetur penitentem non teneri exponere se sodomiam habuisse cum femina, quia sodomia cum muliere, aut cum viro solum differunt in genere entis, non in genere moris. Ex part. 7. tract. 12. & Misc. 3. Resol. 16. aliàs 14.

Sup. hoc sup. in Ref. 39. §. Secundo inferitur prope finem à veris. Notandū est.

§. 1. **D**E hoc casu interrogatus his diebus respondi negatiuè, quia talis copula non habet specialem malitiam stupri, cum non violetur integritas Virginis, & ideo in tali casu sufficit, ut penitens se acuset habuisse, verbi gratia, semel copulam sodomiticam cum femina. Et hanc sententiam docet Dicastillus *de Iustit. lib. 1. disputat. 3. dub. 19. num. 328.* & tanquam probabilem admittit Trullench *in Decalog. tom. 2. lib. 6. cap. 1. dub. 8. §. 2. num. 3.* vbi sic ait: Si quis abutatur virgine sodomiticè, etiam si aliquam iniuriam faciat patri, non tamen corrumpit claustrum virginale, nec reddet minusabilem ad matrimonium, proinde valde probabile est, non esse explicandum in confessione sodomiam commissam fuisse cum virgine, sed sufficit, si dicat esse cum femina. Ita ille. Et hanc sententiam ego etiam olim docui, & nouissimè me citato docet sapientissimus & amicitissimus Caramuel, *in reg. D. Benedict. disput. 66. conclus. 12. num. 1013.* qui etiam mecum docet penitentem non teneri exponere se sodomiam habuisse cum femina; quia sodomia cum muliere, aut cum viro solum differunt in genere entis, non in genere moris; non secus, ac furari aurum, vel argentum, aut frangere ieiunium pane, vel piscibus.

Sup. hoc sup. in Ref. 131. & in aliis Ref. & §§. eius annot.

RESOL. CXLIV.

Ut quidam habebat magnam verecundiam, aperire in confessione se sodomiam commississe cum vxore; quaesierunt à me per literas Doctorum opiniones circa praesentem casum.

Et supponitur in dictam copulam sodomiticam vxorem consentire.

Et cursum inferitur non esse explicandam personam, cum qua habita est sodomia, virum videlicet sit masculus, vel femina; nam licet concubitus iste cum femina non sit propriè sodomia, tamen ad sodomiam reducitur. Ex part. 7. tract. 12. & Misc. 3. Ref. 23. aliàs 21.

§. 1. **S**uppono, ut mihi asserbant in copulam sodomiticam vxorem consentire. Dico igitur, ex aliquorum Doctorum sententia, posse iudicatum in tali casu asserere in confessione se com-

mississe peccatum contra naturam, ter, verbi gratia, vel quater, nihil aliud explicando. Nam Mazuchellus *tract. de cas. reser. cap. 22. difficult. 1. num. 24.* tenet contra Bonacinam non esse explicandam personam cum qua habitata est sodomia, virum videlicet sit masculus, vel femina; nam licet concubitus iste cum femina, non sit propriè sodomia, tamen ad sodomiam reducitur; vnde penitens in Confessione latifaceret, asserendo, peccavi toties contra naturam.

2. **Q**uòd verò in casu de quo loquimur penitens non teneatur explicare se esse vxoratum, tanquam probabilem admittit Machadus *de Perfecto Confess. tom. 1. lib. 2. part. 3. tractat. 19. document. 5. num. 5.* & sequent. vbi sic ait: *Ha se aduertir, que si qualquiera de los casados tuviere copula con otro, que el compañero, extra vas; segun doctrina comun esta obligado à declarar en la confesion, que era casado; por que de qualquiera manera que diuina su carne con otro, haze agrauio al compañero, i le quabrantè la fe dada, por lo qual siempre es adultero.*

3. **S**i la misma obligacion tenga de declarar la circunstancia de que era casado el marido, que con voluntad de su muger tuuo copula, extra vas, con el la: no es tan cierto entre los Doctores. Sanchez; i otros comunmente son de parecer, que no solo la culpa, sino tambien que la muger, extra vas, con su muger, deue declarar, fundandose en que semejante acceso es contra la fe del matrimonio, i por consequente adulterio. San Augustin referido en el Decreto, expressamente dice, que este modo de accipere entre los casados es mas grave peccado, que entre los solteros.

4. **N**o obstante que lo contrario es probable; por que como ensena Santo Tomas, i todos los Doctores la fe del matrimonio solo contiene en si dos cosas.

5. **L**a primera, que los casados se paguen fielmente el debito conjugal. La otra, que no diuidan su carne, teniendo copula con otras personas. Lo qual consta tambien de la definicion del adulterio, que como dize Pelagio Pontifice, i dexamos dicho otra, es: *Alieni tori violatio.* Huc vsque Machad. Sed ego adhaereo opinioni Sanchez.

RESOL. CXLV.

An pollutio praeuisa, sed non intenta in ebrietate nimia comestione, &c. sit in confessione aperienda? Vel an sufficiat in tali casu se accusare de nimio potu, & cibo, & opus non sit explicare pollutionem?

Et docetur, quod verba impudica, cogitationis super, & tactus, licet sint crimina mortalia, & sint casus ordinati ad pollutionem, non tamen efficaciter illam influunt.

Et notatur pollutionem praeuisam, sed non intentam ex actibus peccaminosis tantum venialiter in genere luxurie, non esse peccatum mortale, et ex tactu leui, verbi gratia, manus, visu, verbis, lectionibus aliquantulum libidinosis, &c. Ex part. 1. tract. 7. Resol. 65.

§. 1. **R**espondeo negatiuè: nam, quando causa peccati mortalis in genere luxurie, tunc est peccatum mortale pollutio praeuisa: non autem est in nostro casu, quando causa est mortalis in ebrietate, nimia comestione, &c. quia eiusmodi res ex propria ratione non ordinantur ad pollutionem; & ideo non concurrunt grauius ad ipsam pollutionem, sed leuiter. At pollutio non est culpa mortalis, prout praesens voluta in causa leuiter illam efficiat. Ergo, &c. Et